

معرفی کتاب

مترجمان: فریده مشایخ، ممد محمد جعفر بوادی
دبیرخانه طرح تدوین سند ملی آموزش و پرورش
تاریخ انتشار: بهار ۱۳۸۵

نویسنده: د.س. ریچن و الف. تیانا

توسعه صلاحیت‌های کلیدی در آموزش و پرورش
درس‌هایی چند از تجارب
بین المللی و ملی

مطالعات در آموزش و پرورش تطبیقی

در چند سال گذشته صلاحیت‌ها در زمینه آموزش مورد توجه خاصی قرار گرفته است. دلیل ناگهانی این افزایش توجه در چیست؟ همه ما با تغییر سریع فناوری، جهانی شدن، تنوع، نابرابری فرصت‌ها، فقر، اختلافات و خطرات محیط زیستی آشنا هستیم. در رویارویی با این چالش‌ها، باور بر نقش آموزش در بهزیستی اجتماعی، ثبات سیاسی، تولید و رقابت‌پذیری روبه افزایش است. آموزش، همانند حقوق بشر، از حقوقی به شمار می‌رود که روان انسان را از بندهای نادانی آزاد می‌سازد.

به همین دلیل برنامه درسی در مقیاس جهانی در محافل تخصصی، سیاسی و آموزشی مورد بحث قرار گرفته است. دغدغه دربارہ تناسب و کیفیت آموزش، همانند نرخ بازدهی اقتصادی و اجتماعی هزینه‌های آموزشی، در کلیه جوامع رو به افزایش است. با روشن شدن این تقاضاها و چالش‌های جهانی چه صلاحیت‌هایی از اهمیت برخوردارند؟ کدام صلاحیت‌ها به توسعه پایدار، بهزیستی اجتماعی، انسجام و عدالت و بهزیستی فردی کمک می‌کنند؟

تدوین سند ملی آموزش و پرورش دورنمای نظام تعلیم و تربیت کشور را برای دهه‌های آینده ترسیم خواهد کرد. این دورنما به همان اندازه که مسیر آموزش و پرورش رسمی را در افق بیش از یک یا چند سال محدود روشن می‌کند، اجمالی و کلی است و بدیهی است در ادامه آن باید بر اساس چشم‌انداز تعیین‌شده سیاستگذاری و برنامه‌ریزی‌های میان مدت و کوتاه مدت صورت گیرد تا این اساسی‌ترین فعالیت ناظر به تربیت شهروندان و تأمین نیروی انسانی جامعه از روزمرگی و سردرگمی بیرون آید. معنای این گفته آن است که سند ملی در ابتدا یک چارچوب راهنما و در عین حال آغاز یک راه برای هدایت، نظام بخشی و غنی‌سازی فرآیند آموزش و پرورش است و بر مبنای آن باید گام‌های اساسی در هدفگذاری، برنامه‌ریزی، تأمین منابع، تهیه محتوا و ترسیم فعالیت‌ها برداشته شود.

آنچه تحت عنوان توسعه صلاحیت‌های کلیدی در آموزش و پرورش در این کتاب به خوانندگان معرفی شده، شامل فهرستی از مهارت‌های مورد نیاز دانش‌آموزان در جهانی است که ویژگی بارز آن سرعت و پیچیدگی تحولات است. این کتاب از متن انگلیسی آن که توسط دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) منتشر شده، ترجمه و برای استفاده در مطالعات مورد نیاز سند ملی در اختیار محققان و کارشناسان قرار داده شده است.

مهارت‌ها و صلاحیت‌های کلیدی، در سال‌های اخیر، از جمله مسایل مورد توجه مجامع تخصصی آموزش و پرورش در مقیاس جهانی است. بدون تردید، جهانی شدن و تبعات ناشی از آن بر فرآیندهای یاددهی - یادگیری، مانند ضرورت یادگیری مداوم برای کلیه شهروندان، ورود فناوری‌های نو در محیط‌های یادگیری، مبارزه با فقر از طریق یادگیری مداوم و آموزش بزرگسالان، تغییر در ساختار و فرآیند تأمین و تربیت معلم، یادگیری همزیستی مسالمت‌آمیز شهروند و... از عمده‌ترین دلایل بذل توجه مربیان به مفهوم صلاحیت‌های کلیدی است. به عبارت دیگر، جهانی شدن چالش‌های زیادی را در سطح جهان در کلیه کشورها موجب گردیده و تصور این است که آموزش می‌تواند در پاسخگویی به این چالش‌ها، نقش عمده‌ای ایفا کند. در عین حال شیوه‌های رایج تدریس در بسیاری از کشورها، پاسخگوی نیازهای زمان نبوده و ضروری است که تغییراتی بنیادی در این فرآیندهای یاددهی - یادگیری و به خصوص در حوزه دستیابی به صلاحیت‌های کلیدی، از جمله صلاحیت‌های ارتباطی صورت گیرد تا نقش آنها در توسعه پایدار، رفاه اجتماعی، انسجام ملی و رعایت عدالت مشخص گردد.

